

דף כח.

עין משפט א.

הרמב"ם הל' בכורות פ"א ה"ג

בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה שֶׁהוּא בְּעַל מוֹם ה' בֵּין שְׁנוּלָד בְּמוֹמוֹ
 בֵּין שְׁנֵפֶל בּוֹ מוֹם אַחַר שֶׁהָיָה תָּמִים הָרִי הוּא לִכְהֵן אִם
 רָצָה אוֹכְלוֹ בְּכָל מְקוֹם אוֹ מוֹכְרוֹ אוֹ מֵאֲכִילוֹ לְמִי שִׁירְצָה
 אֶפְלוֹ לְנִכְרִי מִפְּנֵי שֶׁהוּא חֲלִין. שְׁנֵאָמַר (דברים טו-כא)
 'וְכִי יִהְיֶה בּוֹ מוֹם פֶּסַח אוֹ עֵוֶר וְגוֹ' (דברים טו-כב)
 'הִטָּמָא וְהִטְהוֹר יַחְדָּו יֵאָכְלוּ כִּצְבֵי וְכֹאֲיִל' וְהָרִי הוּא
 נִכְסֵי כֹהֵן:

עין משפט ב.

הרמב"ם הל' בכורות פ"א ה"א

וְעַד שֶׁלֹּא נִרְאָה לְהִרְאוֹתוֹ * לְחֻכָּם רִשָּׁאֵי לְקִיּוֹ שְׁתֵּי
 וְשִׁלְשׁ שָׁנִים. וּמִשְׁנֵרְאָה לְהִרְאוֹתוֹ לְחֻכָּם. אִם נוֹלַד בּוֹ

ת. כסף משנה: בכור בהמה טהורה שהוא בעל מום וכו'. פשוט בכמה מקומות מהם סוף
 פ' איזהו מקומן (דף ג"ז) ובפ' ב"ש: ומ"ש אם רצה אוכלו בכ"מ. דע"כ לא שנינו
 בס"פ איזהו מקומן שהבכור נאכל בכל העיר אלא בתם אבל בעל מום נאכל בכל מקום.
 ומ"ש או מוכרו. בריש מעשר שני (משנה ב'). ומ"ש או מאכילו למי שירצה אפי' לנכרי.
 במשנה פ"ה דבכורות (דף לב): פלוגתא דתנאי ופסק כב"ה. ומ"ש והרי הוא נכסי כהן.
 רפ"ב דבכורים תנן דבכורים נכסי כהן ומשמע לרבינו דבכור בכלל בכורים הוא ובסוף
 מסכת בכורים (פ"ג מי"ב) תנן ולמה אמרו הבכורים כנכסי כהן שהוא קונה מהם עבדים
 וקרקעות ובהמה טמאה וב"ח נוטלם בחובו ואשה בכתובתה:

א. כסף משנה: (י-יא) הבכור בזמן הזה וכו' עד מקיימו שלשים יום. שם: מצאתי כתוב
 ועד שלא נראה לחכם רשאי לקיימו. כן הוא לשון הברייתא ופירושו חייב לקיימו דהא
 כל עוד שלא נפל בו מום א"א לשחטו וע"כ יקיימו ואטו דתנא סיפא אם נולד לו מום
 וכו' רשאי תנא ברישא רשאי עכ"ל. והתוס' כתבו שפירוש זה דחוק:

מום בתוך שנתו רשאי לקיימו כל שנים עשר חדש. נולד
אחר שנתו מקיימו שלשים יום:

שו"ע או"ח סימן שו ס"ט

ט. הבכור בזמן הזה עד שלא נראה לחכם, מקיימו שנים ושלוש שנים^ב, ומשנראה לחכם אם נולד בו מום בתוך שנתו רשאי לקיימו כל י"ב חודש ואם נולד בו מום לאחר שנתו מקיימו ל' יום.

עין משפט ג. הרמב"ם הל' בכורות פ"א ה"ט

נולד לו מום בתוך שנתו^ג רשאי לקיימו כל שנים עשר
חדש. נולד לו מום בסוף שנתו מתר לקיימו שלשים יום
מיום שנפל בו המום ואף על פי שהוא מתאחר לאחר
שנתו. כיצד. כגון שנפל בו מום בחמשה עשר יום לפני
גמר שנתו משלימין לו חמשה עשר אחר שנתו. נולד לו
מום אחר שנתו אינו רשאי לקיימו אלא עד שלשים יום
ויאכל:

שו"ע יו"ד סימן שו ס"ח

ח. נולד לו מום תוך שנתו רשאי לקיימו כל י"ב חודש מלידתו^ד, ואם

ב. במשנה שם כ"ו ע"ב, והיינו שלא נזדמן לו חכם, דאין הוא זקוק להוליכו במקום
שהחכם שם, ש"ך, ומקיימו היינו שחייב לקיימו ולא רק רשאי. ביאורי הגר"א אות י"ז.

ג. כסף משנה: נולד לו מום בתוך שנתו וכו'. משנה בפרק עד כמה (דף כ"ח:). ומה
שכתב נולד לו מום בסוף שנתו וכו'. שם בדף כ"ח. ומה שכתב נולד לו מום אחר
שנתו וכו'. משנה שם:

ד. אם כלו לו חודשיו, או מיום ח' ללידה, אם אינו יודע אם כלו לו חודשיו. ש"ך ס"ק
י"ד.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

נולד לו מום בסוף שנתו, מותר לקיימו ל' יום מיום שנפל בו המום
 אע"פ שמתאחר לאחר שנתו^ה, כיצד נפל בו מום בט"ו יום לפני גמר
 שנתו משלימין לו ט"ו יום אחר שנתו.

נולד לו מום אחר שנתו, אינו רשאי לקיימו אלא עד ל' יום ויאכל.

עין משפט ד. הרמב"ם הל' בכורות פ"ג ה"ד

הַשׁוֹחֵט אֶת הַבְּכוֹר וְאַחַר כֵּן הִרְאָה אֶת מוּמוֹ י אַף עַל
 פִּי שֶׁהוּא מוּם גָּלוּי שְׁאִינוֹ מְשַׁתְּנָה בְּשַׁחֲטָה כְּגוֹן
 שְׁנַחֲתָכָה יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ הוֹאִיל וְנִשְׁחַט שְׁלֹא עַל פִּי מְמַחָה
 הֲרִי זֶה אֲסוּר וְיִקְבֵּר כְּבָכוֹר שְׁמֵת:

שו"ע או"ח סימן שי ס"א

א. השוחט את הבכור שלא ע"פ חכם אפי' הראהו לחכם אח"כ ומצא
 בו מום, הרי זה אסור בהנאה^ז.

וה"ה בזה"ז אם לא הראהו לג' בני הכנסת.

ה. מברייתא בבכורות שם דף כ"ח ע"א.

ו. כסף משנה: השוחט את הבכור ואח"כ הראה את מומו וכו'. במשנה פ' עד כמה (דף
 כ"ח) פלוגתא דתנאי ופסק כר"מ וכ"כ הרא"ש בשם בעל הלכות גדולות והרמב"ן
 משום דהלכה כר"מ בגזירותיו:

ז. ממשנה בכורות כ"ח ע"א, וכר"מ דהלכה כמותו בגזירותיו.

ואפי' הראהו אח"כ והוא מום מובהק וגלוי ג"כ אסור גזירה משום מום המשתנה לאחר
 מיתה. ט"ז.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ג ה"ו

עין משפט ה.

מִי שְׂאִינוּ מִמְּחָה וְרָאָה אֶת הַבְּכוֹר ה' וְנִשְׁחַט עַל פִּיו. הָרִי
זֶה יִקָּבֵר וַיִּשְׁלַם מִבֵּיתוֹ. וְכִמָּה מְשַׁלֵּם. רְבִיעַ לְדָקָה
וּמִחֻצָּה לְגִטָּה. וּמִפְּנֵי מָה לֹא יִשְׁלַם כָּל דָּמָיו מִפְּנֵי שֶׁקִּנְסוּ
אֶת בְּעַל הַבְּהֵמָה כִּדִּי שְׁלֹא יִשְׁהַנֶּה וְלֹא יִגְדֵל בְּהֵמָה דְּקָה
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

שו"ע או"ח סימן שי ס"ג

ג. מי שאינו מומחה וראה את הבכור ונשחט על פיו, יקבר וישלם
מביתו, וכמה ישלם, אם הוא בארץ ישראל משלם בגסה חצי דמיו ט
ובדקה רביע דמיו, ובחוץ לארץ בין בדקה בין בגסה משלם חצי דמיו,
והיום שגם בארץ ישראל אין רוב שדות של ישראל ומותר לגדל בהמה
דקה, אפי' בדקה ובארץ ישראל משלם חצי מדמיו.

ה. כסף משנה: מי שאינו מומחה וראה את הבכור וכו'. משנה בפרק עד כמה (דף כ"ח).
ומה שכתב וכמה משלם וכו'. שם בגמרא [עמוד ב']. ומ"ש מפני שקנסו את בעל הבהמה
וכו'. שם מ"ט וכו' אמר רב הונא בר מנוח וכו' משום גזירת מגדלי בהמה דקה נגעו בה.
ופירש"י משום גזירת בהמה דקה נגעו בה מום טורח מגדלי בהמה דקה שיש בה טורח
גדול לגדלה וזה שהתיר הבכור הצילו לכהן מטורח גדול דשמא אם הראהו לאחר לא היה
מתירו לו והיה לו עוד טיפול מרובה עד שיפול בו מום להכי נגעו בו דאינו משלם אלא
רביע. ל"א מפני מגדלי בהמה דקה שעוברים על דברי חכמים כדתנן אין מגדלין בהמה
דקה בארץ ישראל קנסו חכמים דלא לישקול אלא רביע עכ"ל. והראב"ד כתב א"א אין
כאן קנס וכו'. ודברי רבינו כלשון אחרון של רש"י:

ט. שהרויח הכהן המזונות שהיה צריך להוציא עליו אילו לא נשחט, ע"כ די לו בחצי
דמיו, ובדקה בארץ ישראל שאסור לגדלה כי אם ביערים ויש טורח גדול די לנו ברביע,
ועיין בחו"מ סי' בס"י תי"ט סעיף ב'.

דף כח:

הרמב"ם הל' בכורות פ"ג ה"ו

עין משפט א.

עיין לעיל דף כח. עין משפט ה

שו"ע או"ח סימן שי ס"ג

עיין לעיל דף כח. עין משפט ה

הרמב"ם הל' פנהדרין פ"ו ה"ג

עין משפט ב.ג.

**הָיָה הַטּוּעָה מְמַחָה וְלֹא נָטַל רְשׁוּת וְלֹא קָבְלוּ אֹתוֹ
בְּעֵלֵי דִינָיִן עֲלֵיהֶן. או שְׁלֹא הָיָה מְמַחָה אֲבָל קָבְלוּ אֹתוֹ**

י. כסף משנה: מ"ש היה הטועה מומחה ולא נטל רשות ולא קבלוהו. נלמד מהני עובדי דרבה ומר זוטרא דאמרו להו ואי לא קבלוך עליהו זיל שלים. ומ"ש או שלא היה מומחה אבל קבלו אותו בעלי דינין עליהם וכו' ממתני' דדן הדין וכו' ואוקמה רב חסדא בנשא ונתן וקתני סיפא אם היה מומחה אלמא ברישא באינו מומחה עסקינן דהיינו בפ"ק דסנהדרין בקבלוהו בעלי דינין וכמו שכתבנו למעלה. ומ"ש רבינו ואם אי אפשר להחזיר ישלם מביתו הנה דעת רבינו נפלאות בעיני שבכל הדינים האלו הוא נמשך אחר דעת ההלכות זולתי בדין הזה שההלכות הביאו דעת גאון אחד שסובר כן וחלקו עליו וסתרו דבריו ואי אפשר לומר שרבינו סובר כדעת הגאון ההוא שטענת הגאון היא דכי אסיקנא בשנשא ונתן דלא כר"מ דדאין דינא דגרמי אבל אנן דקיי"ל כוותיה מי שאינו מומחה שטעה בשקול הדעת אם א"א להחזיר ישלם מביתו וההלכות דחו דבריו דאפילו לר"מ פטור שאע"פ שגרם להזיק לא נתכוון להזיק ועד כאן לא חייב ר"מ אלא בגורם המתכוין אבל לא בגורם שאינו מתכוין כי האי ורבינו בראש הפרק כתב שאע"פ שגרם להזיק לא נתכוון. וי"ל שאע"פ שרבינו סובר בשאר הדינים הנזכרים בפרק הזה כדעת ההלכות בדין זה סובר כדעת הגאון דלא תלי האי דינא בהנהו דיני וסבירא ליה לרבינו דבדין זה הלכה כדעת הגאון ולא מטעמיה וזה לפי שבעל דין אין לו להפסיד אם לא ע"פ הפקר ב"ד במומחה דנקיט רשותא או ע"פ קבלת עצמו והיינו מומחה דלא נקיט רשותא וקבלוהו עליהו בעלי דינין וכמ"ש אבל בדלא נקיט רשותא דליכא הפקר בית דין ולא קבלוהו אע"פ שהוא מומחה וכן מי שאינו מומחה אע"פ שקבלוהו לא מהני דאדעתא דדין תורה קבלוהו וכיון דאינו מומחה לא הוה אפשר ליה למידן דין תורה אם נשאו ונתנו הוה ליה מזיקין ממש וכיון שהחזיקו דבריהם כל כך דינם דין ומשלמין וכשלא נשאו ונתנו יחזיר ואם א"א ישלם מביתו כי היכי דלא ליפסיד מארי דינא ואע"ג דגבי טועה בדבר משנה כתב שאם א"א להחזיר פטור שאני התם דגלי לן גמרא גבי ר"ט דטעה בדבר משנה ואמרינן כיון

בְּעֵלֵי דֵינִין עֲלֵיהֶן לְדוֹן לָהֶן פְּדִין וְטָעָה בְּשִׁקוֹל הַדַּעַת.

דאילו איתה לפרה דינך לאו דינא ולא כלום עבדת השתא נמי לאו כלום עבדת דוקא גבי טועה בדבר משנה דגלי לן גמרא גלי אבל בשקול הדעת דלא גלי אית לן למינקט דינא כי היכי שלא להפסיד בעל דין ועוד דבשלמא אם נאמר דמי שאינו מומחה אע"פ שלא נשא ונתן ביד אם א"א ישלם מביתו היינו דטעי רבי טרפון דסבירא ליה דאפילו נקיט רשותא כל היכא דלא אפשר ישלם ואמר ליה רבי עקיבא דמאן דטעה בדבר משנה אפילו לא נקיט רשותא אי נמי טועה בשיקול הדעת ונקיט רשותא פטור ואי לא נקיט חייב אלא אי אמרת דאפילו מאן דלא נקיט רשותא פטור א"כ רבי טרפון דמומחה וסמוך הוה במאי טעי הא אפילו אינו מומחה פטור ויש לנו למעט הטעות כל מה שנוכל וכיון דכן ע"כ הוא כדאמרן ועוד מדברי ר"ע נלמוד דקאמר ליה מומחה אתה וכל המומחה לרבים פטור ואם איתא דאפילו אינו מומחה דקבלו פטור לימא ליה כיון דקבלוך פטור אתה דמסתמא דין זה שאלו מלפניו דלא דינא דממון הוה דנימא שכפאם לדון לפניו וכיון דלא א"ל הכי שמע מינה דאפילו קבלוה עלייהו כיון שאינו מומחה חייב והוא הדין למומחה ולא קבילו עלייהו דתרוייהו בחד טעמא שייכא וחד דינא אית להו וליכא למימר דחדא ועוד קאמר כדקאמר גמרא דא"כ הוה להו תרי ועוד וחדא ועוד אמרינן ליה בדוחק קל וחומר תרי ועוד. והוי יודע שהרי"ף כתב דשקול הדעת דליכא לברורי בה טעותא אם שלמו הכל על פיו ובא דיין אחד ופטור לא יחזיר דכיון דליכא לברורי דטעה זכה אידך במאי דתפס ואם שלם החצי ונשאר החצי כל אחד מהם זכה במה שבידו ואם לא נתן דבר פטור והיינו ההיא עובדא דמייתי פרק דיני ממונות זוטא (דף כ"ט:) גבי ההוא גברא דהוה קרי ליה עכברא דשכיב אדינרי דאתו לקמיה דרבי ישמעאל ברבי יוסי וחיביניהו ליתמי ושלמו פלגא והדר אתו לקמיה דרבי חייא ופטריניהו אמרו א"כ נהדר לן פלגא אמר להו כבר הורה זקן ופירש הוא ז"ל דלא דמי הא טעותא דרבי ישמעאל ברבי יוסי דטעה בשקול הדעת לשקול הדעת דאמרינן לעיל דאילו התם הא אמרינן בהדיא היכי דמי שקול הדעת כגון תרי תנאי או תרי אמוראי דאיפליגו בהדי הדדי ולא אתמר הלכתא כחד מינייהו וסוגיין בעלמא כחד מינייהו ואזל איהו ועבד כאידך היינו שקול הדעת וטעמא דמילתא כיון דסוגיין בעלמא כחד מינייהו ואזיל איהו ועבד כאידך איגלאי מילתא דודאי טעה אלא כיון דלא אתמר ביה הלכתא בהדיא לאו דבר משנה הוא ואילו שקול הדעת דהכא לית ראייה לרבי חייא לברורי ביה טעותא דר' ישמעאל בר' יוסי הלכך ליכא כח לאהדורי לעובדא דידיה ומשום הכי קאמר כבר הורה זקן וכך הם דברי הרא"ש בפרק זה בורר על האי עובדא ואפשר לי לומר דרש"י שפירש בסוגיין דעלמא היינו שרוב הדיינים נראה להם כדברי האחד והרב אלפסי ז"ל לא פליגי דאע"ג דלא פשט המנהג אם אחר שנפסק הדין נשאל לחכמים ורובם פסקו כאידך מיקרי נמי שיקול הדעת כפירש"י ורבי חייא ורבי ישמעאל ברבי יוסי לא היו עמהם חכמים אחרים באותה העיר הילכך הוה ליה ההוא דינא שקול ואי שלמו קם דינא דזכה אידך במאי דבידיה והוה יתומים המוציא מחבירו ועליהם הראיה דטעה אידך ואי לא שלמו אידך הוה ליה מוציא מחבירו ולא לשלמו וה"ה לשלמו פלגא:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אם נשא ונתן ביד מה שעשה עשוי וישלם מביתו. אם לא נשא ונתן ביד יחזור הדין. ואם אי אפשר להחזיר ישלם מביתו:

שו"ע חו"מ סימן כה ס"ג

ד. אבל אם היה המומחה שלא נטל רשות ולא קיבלו אותו עליהם בעלי הדין, או אינו מומחה ואפי' קיבלו אותו עליהם, וטעה בשיקול הדעת אם נשא ונתן ביד מה שעשה עשוי **ב** וישלם מביתו, ואם לא נשא ונתן ביד **ל** חוזר הדין, ואם אי אפשר להחזיר ישלם מביתו.

וי"א דאפי' לא נשא ונתן ביד אין הדין חוזר **מ** ומה שעשה עשוי וישלם מביתו. וכל זה בלא קיבלוהו עליהם אבל קיבלו אותו עליהם בין לדין בין לטעות, לא ישלמו אפי' טעו בשיקול הדעת, דמה להם לעשות. וה"ה בזמן הזה שדנים ע"פ הכרח הקהל לא ישלמו אפי' טעו. ומ"מ יש להם לחזור אם טעו אפי' בשיקול הדעת, ואם אינם רוצים לחזור צריכים לשלם כל זמן שלא **נ** הוצא הממון ע"פ הפסק.

וכשצריכים לשלם, אם היו ג' כל אחד משלם שלישי, ואם פסקו מכח הרוב שניים שחייבו ישלמו שלישי כל אחד, והשאר יפסיד, ואם היו ה' דיינים ושלושה חייבו וטעו, משלמים הכל בין השלושה שחייבו

כ. רי"ף סנהדרין פ"ד, רמב"ם פ"ו הלכה ג' וישלם לנתבע כפי הממון שהפסידו.

ל. אפי' כבר הוציאו הממון מחזירים הדין.

מ. דעת הרא"ש והטור ודעת המאור בש"ך ס"ק כ"ח ואפי' אם אפשר להחזירו מה שעשה עשוי וישלם מביתו, אולם לדעת הרמ"ה בש"ך ס"ק כ"ט דאם התובע עדיין לא הוציא הממון שפסק לו הדיין חוזר הדין, ומבטל את פסק הדין.

נ. ש"ך ס"ק ל"ו וס"ק ל"ז בדעת הרמ"א כאן בשם המרדכי בריש סנהדרין, ועיין בשער המשפט ס"ק י"א, ועיין בתומים דחייב הדיין לחזור מדין השבת אבידה וכופין אותו על כך אם לא הוצא הממון עדיין, ועיין בסמ"ע ס"ק כ"ד. אומנם אם קיבלוהו עליהם גם לקיים כל מה שיפסוק הדיין אפי' לא הוצא הממון אז הדין קיים ופטור מלשלם.

ה. כל מקום שיש ספק בדין, ^ס אין מוצאין ממון מיד המוחזק. ואם הוא בהוראת איסור והיתר אם הוא דבר באיסור תורה פוסקין לחומרא, ואם זה באיסור דרבנן פוסקין להקל, ודוקא בשני החולקים הם שווים אבל אין סומכין על דברי קטן נגד דברי הגדול ממנו ^ע בחכמה ובמנין, אפי' בשעת הדחק. אא"כ היה גם הפסד מרובה.

ו. יחיד ורבים ^פ הולכים אחר הרבים בכל מקום, ואפי' אין הרבים מסכימים מטעם אחד אלא כל אחד יש לו טעם אחר.

ז. פירשו בעלי הדין שמקבלים את הדיין בין לדין ובין לטעות, ^צ וטעה בדבר משנה נחלקו הפוסקים אם מועילה קבלה זו, אבל אם כתבו ^ק בפירוש בין לדין בין לטעות ואפי' בדבר משנה מהני.

עין משפט ד. הרמב"ם הל' פנהדרין פ"ו ה"ב

טָעָה בְּשִׁקּוּל הַדַּעַת י כְּגוֹן דְּבַר שֶׁהוּא מְחַלֶּקֶת תְּנָאִים אוֹ אֲמוֹרָאִים וְלֹא נִפְסְקָה הֶלְכָה כְּאֶחָד מֵהֶן בְּפִירוּשׁ וְעָשָׂה

ס. ואם הדיין פסק היפך מזה י"א דהדין חוזר כטעה בדבר משנה, וכך דעת הנ"י, ויש אומרים שאם כבר הוציאו הממון אינו חוזר שהרי אם תפס אין מוציאין, כ"כ בש"ך. ואם מהני תפיסה בדבר שיש בו מחלוקת לומר קים לי, עיין סמ"ע. ועיין במהרי"ק שורש צ"ד.

ע. ואם אחד גדול בחכמה והשני גדול במנין פי' בתלמידים הרבה או שרוב התלמידים אומרים כמותו הולכין אחרי הגדול במנין. סמ"ע.

פ. ובאיסור מן התורה אין הולכין אחר רבים אם מסכימים להקל משני טעמים, כגון באיסור אשת איש. וכל זה באיסור והיתר אבל בממון עיין בכללי תפיסה בסוף סי' כ"ה.

צ. רדב"ז ח"ד סי' נ"ד סובר דאין קבלה מועילה לטעות בדבר משנה, והמריב"ל מסתפק בדבר בחלק ג' סי' ל"ב.

ק. מהרשד"ם סי' ל"א.

ר. כסף משנה: אם הדיין מומחה ונטל רשות וכו'. פ"ק דסנהדרין (דף ה') אמר רב האי מאן דבעי למידן דינא ואי טעי בעי למיפטר לישקול רשותא מבי ריש גלותא וכן אמר שמואל ופירש"י דכיון דברשות נחת לא משלם כלומר כיון דברשות ב"ד נחת וב"ד יש

כְּאַחַד מֵהֶן וְלֹא יָדַע שְׁכָבֵר פָּשַׁט הַמַּעֲשֵׂה בְּכָל הָעוֹלָם
 כְּדַבְּרֵי הָאַחֵר. אִם הָיָה זֶה דִּין מְמַחֶה וְנוֹטֵל רְשׁוֹת מֵרֹאשׁ
 גְּלוֹת. אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה נוֹטֵל רְשׁוֹת אֲבָל קָבְלוּ אוֹתוֹ בְּעֲלֵי
 דִּינָיו עֲלֵיהֶן. הוֹאִיל וְהוּא מְמַחֶה חוּזֵר הַדִּין. וְאִם אֵי
 אֶפְשָׁר לְהַחְזִיר פְּטוֹר מִלְשָׁלִים. אֶחָד הַנוֹטֵל רְשׁוֹת מֵרֹאשׁ
 גְּלוֹת אוֹ הַנוֹטֵל רְשׁוֹת מִבֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל אֲבָל לֹא בְּחוּצָה לְאֶרֶץ כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ:

שו"ע חו"מ סימן כה ס"ב

ג. טעה הדיין **ש** בשיקול הדעת כגון דבר שהוא מחלוקת תנאים או
 אמוראים ולא נפסקה הלכה כאחד מהם בפירושו, ועשה כאחד מהם
 ולא ידע שכבר פשט למעשה כדברי האחד **ה** בכל העולם, אם היה דיין

כח בידם להפקיר ממון לא משלם: או שלא היה נוטל אבל קבלוהו עליהם וכו'. שם גבי
 רבה בר בר חנה דין דינא וטעה ואתא קמיה דר' חייא וכן מר זוטרא בריה דרב נחמן ואתא
 לקמיה דרב יוסף ואמרו להו אי קבלוך עלייהו לא תשלם ואי לא זיל שלים והני תרי מומחין
 הוו ועוד דתנן דין את הדין וזיכה את החייב וחייב את הזכאי מה שעשה עשוי וישלם מביתו
 ואוקימנא לה דנשא ונתן ביד כמו שכתבתי למעלה ואוקימנא בפ"ק דסנהדרין בקבלו בעלי
 דינין וקתני סיפא ואם היה מומחה לרבים פטור ועוד ראייה מר' טרפון שאמר לו ר"ע אי
 נמי בשיקול הדעת טעית מומחה לרבים אתה וכל המומחה לרבים פטור מלשלם וההיא
 דר"ט דמי לקבלוהו בעלי דינין וכמו שביארתי הרי שמומחה שקבלוהו בעלי דינין אפילו
 נשא ונתן ביד פטור:

ש. מימרא דרב פפא שם בסנהדרין ל"ג ע"א.

ת. לאו דוקא בכל העולם, כ"כ הש"ך אלא ה"ה בכל המדינה שהוא בתוכה כגון במצרים
 שקיבלו הוראת הרמב"ם.

זה מומחה שנטל רשות, או לא נטל רשות אבל א קיבלוהו עליהם, ב חוזר הדין, הואיל והוא ג מומחה. ואם אי אפשר להחזיר פטור מלשלם, ואפי' נשא ונתן ביד, דהיינו שהוציא ממון מידי הנתבע ונתנו לידי התובע. וג' הדיוטות דינם כיחיד מומחה שקיבלוהו עליהם לענין זה.

עין משפט ה. הרמב"ם הל' בכורות פ"ג ה"ז

הנוטל שכרו להיות רואה בכורות ד אין שוחטין על פיו אלא אם כן היה ממחה גדול וידעו בו חכמים שאין כמותו ופסקו לו שכר על הראיה והבקור בין שנמצא בו מום בין שנמצא תמים. ולא יטל שכר על בהמה זו חוץ מפעם אחת ורואה אותה לעולם כל זמן שמביאין אותה כדי שלא יבוא לידי חשד:

שו"ע יו"ד סימן שיב ס"א

א. הנוטל שכר ה לראות מומי בכור אין שוחטין על פיו, אלא א"כ היה א.

- א. אפי' לא קיבלוהו בפירוש אלא שבאו מעצמן לדון לפניו מקרי קבלה כ"כ הש"ך.
- ב. כסברת הרי"ף הסובר דבזמן שהדיין פטור מלשלם אמרו חכמים שיחזור הדין משום פסידא דבעל הדין, אבל הרא"ש חולק על דין זה וס"ל דאין הדין חוזר. עיין סמ"ע ס"ק י"ד וש"ך ס"ק י"ד.
- ג. אפי' בזמן הזה שייך מומחה אם הוא יודע בש"ס ופוסקים וסברתו ישרה, ומנוסה בדינים ולא נמצא בו טעות. אבל גם צריך שיהיה ידוע ומפורסם למומחה, כ"כ הש"ך ס"ק י"ג. ועיין בקצות ונתיבות בחידושים ס"ק כ"א.
- ד. כסף משנה: הנוטל שכרו להיות רואה בכורות וכו'. משנה שם. ומ"ש ולא יטול שכר על בהמה זו וכו'. שם בגמרא (דף כ"ט):
- ה. ממשנה בכורות כ"ח, כ"ט.

מומחה גדול שאין כמותו, ופסקו לו שכר^ו על הראיה והביקור, וצריך שיתנו לו שכרו בין במום קבוע בין במום עובר, ולא יתנו לו שכר על בהמה אלא פעם אחת^ז, ורואה אותה כל זמן שמביאין אותה כדי שלא יבא לידי חשד.

ו. והיינו שכר בטלה שניכר דאם הוא פועל ומבטל ממלאכתו נותן לו שכרו כפועל דהיינו כמה רוצה ליטול פועל כזה לשבת בטל ממלאכתו, ועל זמן ההליכה ללכת ולראות, פשוט שמותר לקחת שכר עליה. ט"ז.

ז. שלא יאמרו לא התירה כי רצה שיבואו עוד פעם אצלו.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com